

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	V.J. Drost	Datum	15 mei 2019
Doorkiesnummer	030 – 28 61421	Ons kenmerk	6204123–201915051352–vd
E-mail	v.drost@utrecht.nl	Onderwerp	Toerisme in perspectief, huidige stand van zaken
Bijlage(n)	3	Beleidsveld	Economische Zaken

Geachte leden van de raad,

Utrecht is een bruisende stad met een groeiend aantal inwoners. Het gaat goed met de stad en dat is ook te zien aan het aantal mensen dat onze stad wil bezoeken of hier wil verblijven. Na jaren van teruggang van de bezoekersaantallen aan het centrum, groeit dit de laatste jaren weer. In 2010 bezochten 22 miljoen bezoekers Utrecht centrum en in 2018 waren dit er 29 miljoen. Dit zijn echter nog lang niet de aantallen van vóór de crisis met meer dan 32 miljoen in 2008. Hierbij gaat het nadrukkelijk om het totale bezoek aan het centrum. Het centrum wordt vooral bezocht door de Utrechter (50%) en bezoekers uit de directe regio (35%). 15 procent is een toeristische bezoeker. Toeristische bezoekers wonen, werken en/of studeren niet in de gemeente Utrecht en verblijven langer dan twee uur in de stad. Het gaat hierbij dus niet om bezoekers die minder dan twee uur verblijven in de stad. Dit zijn veelal de bezoekers uit Utrecht en directe regio die gericht Utrecht bezoeken met een afgebakend motief, zoals het bezoek aan enkele winkels. Op 13 september 2017 is de gemeenteraad in de brief 'Groei van de stad – perspectief Toerisme' geïnformeerd over het voornemen van het college om te starten met een verkenning naar de huidige toeristische stand van zaken in Utrecht. In deze brief willen we u op de hoogte brengen van de uitkomsten hiervan.

De toeristische foto: een bescheiden markt

In samenwerking met Utrecht Marketing hebben we in 2017 de Katholieke Universiteit Leuven de opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren naar de omvang en de impact van het toerisme in de stad ('Toerisme in Utrecht naar een duurzame toekomst', bijlage 1). We hebben hen hiervoor gevraagd omdat zij gespecialiseerd zijn in onderzoek binnen het toeristisch domein, ook in Europees perspectief. Tegelijkertijd zijn we in dezelfde periode gestart met een Toeristisch Bezoekersonderzoek naar bezoekersmotieven, herkomst en ervaringen van toeristische bezoekers aan de stad (zie bijlage 2), onder meer weergegeven in een infographic (bijlage 3).

Burgemeester en Wethouders

Datum 15 mei 2019
Ons kenmerk 6204123-201909051105-vd

De stad kan het toerisme goed aan

Uit het onderzoek van de Katholieke Universiteit Leuven blijkt dat in Utrecht als toeristische bestemming geen sprake is van structureel overtoerisme, zoals in Amsterdam, Brugge, Praag of Venetië. Het toeristisch bezoek aan het centrum is een klein deel van het totaal aantal bezoekers aan het centrum. De meeste (toeristische) voorzieningen hebben voldoende capaciteit voor opvang van de toeristische vraag. Wel is De Domkerk een drukbezochte plek met een beperkte bezoekerscapaciteit. Opvallend is dat er in Utrecht naar verhouding meer dagbezoekers zijn dan meerdaagse bezoekers. De bezoekersmix is daarmee niet in balans en dat biedt ruimte voor verbetering. Een uitdaging voor de kwalitatieve doorontwikkeling van het toerisme is het huidige aantal hotelbedden dat beperkt is voor de omvang van de stad. De komende jaren zal er echter een groot aantal bedden worden toegevoegd aan het aanbod, zodat dit beter in balans is. Daarna wordt een pas op de plaats gemaakt, om de hotels te laten landen in de stad, en de markt op adem te laten komen.

De Utrechtse toerist wandelt en bezoekt familie, een (sport)evenement of een museum

Uit het onderzoek naar het profiel van de bezoeker blijkt dat we bezoekers naar de stad trekken die passen bij het aanbod van onze stad. De toeristische bezoeker aan onze stad maakt vooral een stadswandeling en besteedt de tijd aan het bekijken van de stad. Andere redenen voor een bezoek zijn een bezoek aan familie/vrienden, een (sport)evenement/festival en museumbezoek. De toeristische bezoeker is veelal een Nederlandse bezoeker, ruim 6 op de 10 bezoekers. Wanneer de toeristische bezoeker niet uit Nederland komt, gaat het om een Duitse, Belgische of Engelse bezoeker. Dit zijn dan ook de top 3 herkomstlanden van buitenlandse bezoekers. Ruim een kwart van de toeristische bezoekers blijft in Utrecht of directe omgeving overnachten. De meeste verblijfsbezoekers overnachten in een hotel of bij vrienden/familie/kennissen en verblijven gemiddeld 3 nachten in Utrecht. De toeristische bezoeker is positief over Utrecht: hun algemene oordeel over hun bezoek aan Utrecht beoordelen zij met het rapportcijfer 8,6.

Het ervaren van drukte versus toeristische druk

Hoewel de toeristische draagkracht in Utrecht niet wordt overschreden, ervaart een deel van de bewoners een gevoel van drukte in de stad. Toeristische druk kan op verschillende manieren worden uitgedrukt: door het gemiddeld aantal overnachtingen per dag per km² en door het gemiddeld aantal overnachtingen per dag per 100 inwoners. Per km² zijn er in Utrecht in 2017 gemiddeld 21 overnachtingen in hotels per dag, niet te vergelijken met Amsterdam (263 overnachtingen). Ook wat betreft het aantal overnachtingen per 100 inwoners heeft Utrecht de laagste toeristische druk (1 overnachting). De toeristische druk is hiermee het laagste van de 4 grote steden en Maastricht. Geografisch gezien ligt het toeristische druktebeeld zuidelijker dan het algemene druktebeeld. Dat komt voornamelijk omdat het museumkwartier wel een toeristisch gebied is, maar op dit moment weinig tot geen drukke straten kent, in vergelijking tot de drukte rond de Steenweg en omgeving, waar vooral gewinkeld wordt. Dit heeft te maken met een andere belangrijke functie van de binnenstad: winkelen. Een groot deel van de bezoekers aan de stad is winkelend publiek uit de stad en de directe omgeving van de stad. Het samenkomen van toeristische, niet-toeristische stadsgebruikers en bewoners kan voor druk zorgen op een specifiek moment en op een specifieke locatie. Het is in het straatbeeld niet altijd duidelijk tot welke doelgroep een stadsgebruiker behoort. Een deel van de bewoners in de binnenstad ervaart overlast. Overlast is divers en kan bestaan uit geluidsoverlast,

Burgemeester en Wethouders

Datum 15 mei 2019
Ons kenmerk 6204123-201909051105-vd

zwerfvuil, drukte door bevoorrading, wildplassen en stank. Ook de overlastgever is divers. In het kader van de omgevingsvisie binnenstad en het Ontwikkelkader Horeca Utrecht 2018 worden de komende maanden gesprekken gevoerd, ook over overlast, en hoe hiermee om te gaan in de binnenstad.

Perspectief Toerisme blijft leidend

In 2015 is het plan 'Live like a local - Perspectief Toerisme 2020' door u vastgesteld. Daarmee koos Utrecht er al voor om niet in te zetten op grootschalig toerisme, maar toerisme dat past bij het karakter van de stad, gefocust op erfgoed, cultuur, zakelijke evenementen en de fiets. De geformuleerde doelstellingen en beoogde, reeds behaalde resultaten, richten zich op een groei van bezoekers en overnachtingen. Inmiddels is het toeristische doel niet zozeer om te groeien, maar om te investeren in het behoud van de kwaliteit van de stad en haar bezoek. We willen ons de komende jaren nog meer richten op gastheerschap. De waardering van de Utrechters voor de unieke kwaliteiten van de stad, willen we overbrengen op de bezoekers. Waarbij het uitgangspunt van op een gezonde manier wonen en verblijven, werken en recreëren voor bewoners en bezoekers centraal blijft staan. We willen een stad zijn waar toeristen welkom zijn en de ontmoeting tussen toeristen en inwoners een positieve impact nalaat op de stad.

Conclusie en vervolg

De onderzoeken tonen aan dat het toerisme in Utrecht past bij de omvang van de stad. Daarnaast past het profiel van de toeristische bezoeker bij het aanbod van de stad en dus bij Utrecht. De uitgangspunten in het 'Perspectief Toerisme' blijken nog steeds de juiste. We blijven een vinger aan de pols houden, onder meer door de jaarlijkse monitoring in de Utrecht Monitor. De aanbevelingen vanuit het onderzoek 'Toerisme in Utrecht naar een duurzame toekomst' nemen wij mee om het beleid continu door te ontwikkelen, zodat het toerisme ook blijft passen bij de stad. Ook wordt de inhoud van de rapporten meegenomen bij het tot stand komen van de omgevingsvisie binnenstad, waar momenteel aan gewerkt wordt.

Wij hebben u reeds uitgenodigd voor een collegebijeenkomst waarin de onderzoekers de bijgevoegde onderzoeken naar de toeristische situatie in de stad Utrecht graag extra toelichten.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,